

ЕМИСИОННО-КАСОВА ДЕЙНОСТ НА БНБ

януари – март 2011 г.

I. Пари в обращение (банкноти и монети извън касите на БНБ)

1. Динамика на парите в обращение

В края на март 2011 г. парите в обращение¹ в номинално изражение достигнаха 7647.7 млн. лв. За едногодишен период стойността им отбеляза нарастване, което спрямо края на март 2010 г. е в размер на 173.5 млн. лв., или 2.32%, докато през предходния едногодишен период (март 2009 г. – март 2010 г.) беше отчетено намаление от 324.9 млн. лв., или 4.17%.

Динамиката на парите в обращение през първото тримесечие следваше ясно очертаната сезонна цикличност. За този период от годината е характерен отрицателен емисионен резултат, намиращ израз в намалението на парите в обращение спрямо края на предходната година.

¹ Банкноти, разменни и възпоменателни монети, емисии след 5 юли 1999 г.

През първото тримесечие на 2011 г. парите в обращение намаляха с 654.8 млн. лв., или със 7.89%, което е с 0.74 процентни пункта (пр.п.) по-голямо от отчетеното намаление за същия период на 2010 г. В рамките на разглеждания период не е регистриран положителен месечен ръст на парите в обращение, за разлика от първото тримесечие на предходната година, когато през март беше отчетено нарастване от 0.19%

Пари в обращение (млн. лв.)

	31.III.2010	31.XII.2010	31.III.2011	Изменение	
				в %	в %
	1	2	3	к.(3-1)/1	к.(3-2)/2
ПАРИ В ОБРАЩЕНИЕ - общо, в т.ч.	7 474.2	8 302.5	7 647.7	2.32%	-7.89%
<i>Банкноти</i>	7 317.6	8 133.9	7 479.5	2.21%	-8.05%
<i>Разменни монети</i>	151.5	163.2	162.7	7.42%	-0.26%
<i>Възпоменателни монети</i>	5.0	5.4	5.5	8.62%	1.16%

В края на първото тримесечие на 2011 г. дялът на банкнотите в общата стойност на парите в обращение е 97.80%, като спрямо края на 2010 г. той е намалял с 0.17 пр.п. За едногодишен период е отчетено намаление от 0.11 пр.п.

Към 31 март 2011 г. дялът на разменните монети в стойността на парите в обращение е 2.13%. През първото тримесечие той е нараснал с 0.17 пр.п., а за едногодишен период съответно с 0.11 пр.п.

В края на първото тримесечие на 2011 г. дялът на възпоменателните монети в общата стойност на парите в обращение е 0.07% и остава без промяна от нивото, достигнато в края на март 2010 г.

В изпълнение на монетната си програма за 2011 г. и на основание чл. 25, ал. 1 от ЗБНБ през първото тримесечие на годината Българската народна банка пусна в обращение сребърна възпоменателна монета „Манастирът Зограф” с номинална стойност от 10 лева.

Средната банкнота в обращение в края на март 2011 г. е в размер на 26.18 лв. и бележи нарастване от 0.22 лева спрямо стойността си от края на 2010 г. За едногодишен

период стойността ѝ е нараснала с 0.76 лв., или с 3.00%, в следствие на по високия темп на нарастване в паричното обращение на броя на банкнотите от купюри 50 и 100 лева.

Средната разменна монета в обращение е 0.13 лв. и няма промяна в стойността ѝ от края на 2009 г.

2. Динамика и купюрен строеж на банкнотите и монетите в обращение

Към 31 март 2011 г. общата стойност на банкнотите в обращение е 7479.5 млн. лв. В края на първото тримесечие на 2011 г. в обращение са 285.7 млн. бр. банкноти, което е с 27.7 млн. бр., или с 8.83% по-малко в сравнение с края на 2010 г. По отношение на стойността им отчетеното намаление за същия период е в размер на 654.4 млн. лв., или 8.05%. За едногодишен период (спрямо края на март 2010 г.) броят на банкнотите в обращение е намалял с 2.2 млн., или с 0.76%, при намаление от 2.47%, отчетено за периода март 2009 г. – март 2010 г. За едногодишен период стойността на банкнотите в обращение е нараснала със 161.9 млн. лв., или с 2.21%, при отчетено намаление от 4.36% спрямо предходния едногодишен период.

Спрямо края на 2010 г. в структурата на банкнотите в обращение по стойност са настъпили следните изменения:

- намалява дялът на банкнотите от купюри 10 и 20 лева съответно с 0.36 и 0.64 пр.п.;
- нараства дялът на банкнотите от купюри 100, 50, 5 и 2 лева съответно с 0.77, 0.17, 0.01 и 0.03 пр.п.

Номиналната стойност на банкнотите от 50 лева в обращение в края на март 2011 г. е в размер на 2637.9 млн. лв., което им отрежда най-големия дял (34.90%) в общата стойност на банкнотите в обращение. С най-малък дял е стойността на банкнотите от 2 лева – 0.89% (като изключим дела на банкнотите от 1 лев).

В структурата по брой на банкнотите в обращение през отчетния период настъпилите промени са идентични с тези по отношение на тяхната стойност и те са, както следва:

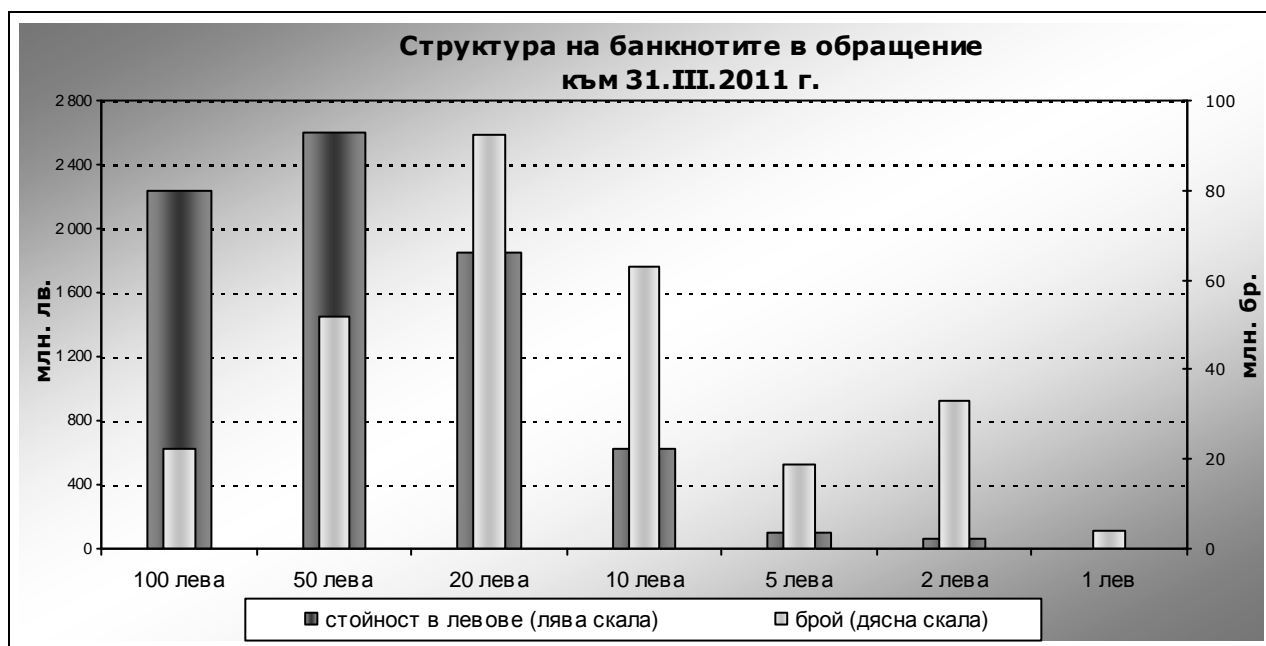
- намалява дялът на броя на банкнотите от купюри 10 и 20 лева съответно с 0.74 и 0.55 пр.п.;

- нараства делът на броя на банкнотите от купюри 10, 50, 5 и 2 лева съответно с 0.27, 0.24, 0.11 и 0.54 пр.п.

С най-голям дял в общия брой на банкнотите в обращение в края на първото тримесечие на 2011 г. е купюрата от 20 лева (32.29%), като в края на март 2011 г. в обращение са 92.3 млн. бр. банкноти от тази купюра.

За едногодишен период нарастване на дела на банкнотите в обращение по брой е отчетено при купюрите от 100, 50 и 2 лева съответно с 0.50, 0.90 и 0.27 пр.п. В края на март 2011 г. броят на банкнотите от тези купюри в обращение им отрежда дялове, както следва: купюра 100 лева (7.85%), купюра 50 лева (18.19%) и купюра 2 лева (11.59%).

За същия период намаление на дела на банкнотите в обращение по брой е отчетено при купюрите от 20, 10 и 5 лева съответно с 0.46, 0.74 и 0.47 пр.п. Дяловете на тези купюри в обращение в края на март 2011 г. са съответно, за купюра 20 лева - 32.29%, за купюра 10 лева - 22.04% и за купюра 5 лева – 11.59%.

Броят на разменните монети в обращение към края на март 2011 г. се е увеличил в сравнение с края на 2010 г. с 15.0 млн., или с 1.20%, и достигна 1270.6 млн. бр., докато стойността им за същия период е намаляла с 0.4 млн. лв., или 0.26%. За едногодишен период прирастът им по брой е 116.1 млн. броя (10.06%), а по стойност – 11.2 млн. лв. (7.42%).

В края на март 2011 г. делът на монетите от 1 и 2 стотинки в общия брой монети в обращение е нараснал в сравнение с края на 2010 г. с по 0.32 пр.п., а за същия период при монетите от 5, 10, 20, 50 стотинки и 1 лев е отбелязано намаление на дела им. То е в рамките от 0.06 пр.п. за монетите от 5 стотинки до 0.19 пр.п. за монетите от 10 стотинки.

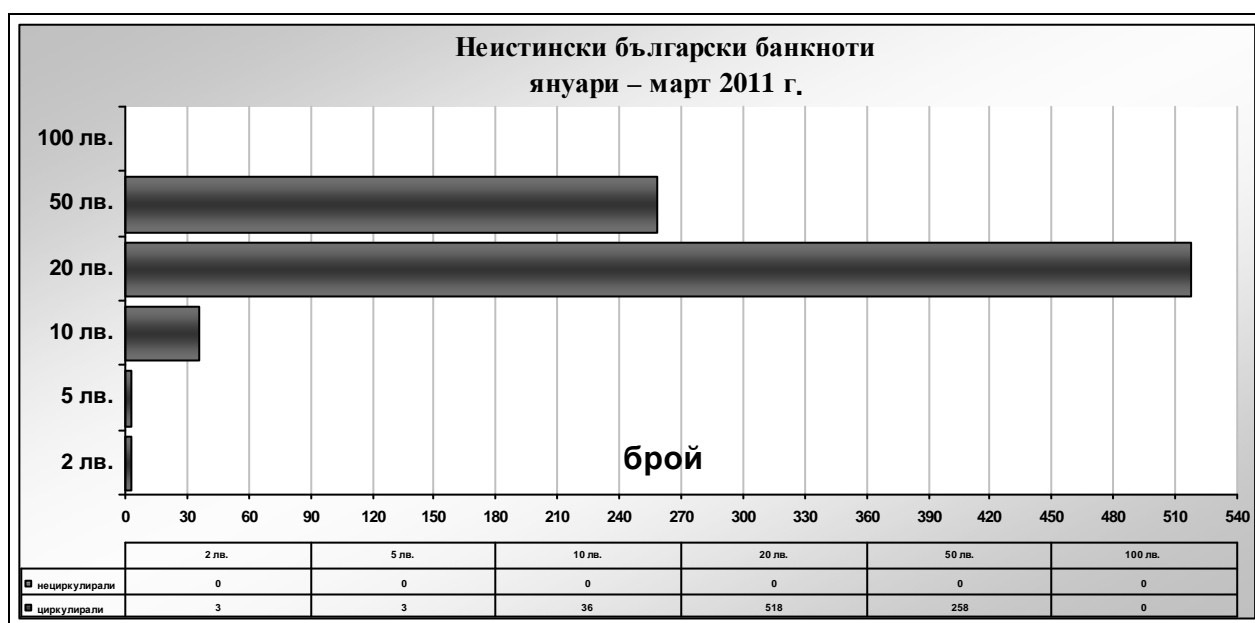

Промените в структурата на броя монети в обращение следват своите дългосрочни тенденции към намаление на дела на монетите с високи номинали и увеличение на тези с по-ниски. За едногодишен период делът на монетите от 1 и 2 стотинки по брой е нараснал съответно с 0.61 и 0.93 пр.п., а делът на монетите от 5, 10, 20, 50 стотинки и от 1 лев намалява спрямо края на март 2010 г. съответно с 0.35, 0.64, 0.32, 0.08 и 0.15 пр.п.

Към 31 март 2011 г. с най-голям дял в общия брой монети в обращение е разменната монета от 1 стотинка (29.69%), а с най-малък дял – разменната монета от 50 стотинки (4.94%).

II. Неистински и преправени банкноти и разменни монети

През първото тримесечие на 2011 г. в Националния център за анализ (НЦА) на БНБ са регистрирани и задържани общо 818 броя неистински български банкноти, циркулирали в паричното обращение. Задържаните неистински банкноти през първото тримесечие са по-малко с 2852 броя, или със 77.71% спрямо броя на задържаните през четвъртото тримесечие на 2010 г. От общия брой на задържаните през първото тримесечие на 2011 г. неистински български банкноти най-голям е дялът на купюрите от 20 лева (63.33%), следван от тези от 50 лева (с дял от 31.54%). Неистинските банкноти от купюри 2, 5, 10 и 100 лева през първото тримесечие на 2011 г. са общо 42 на брой, с общ дял от 5.13% от всички задържани през разглеждания период неистински банкноти.

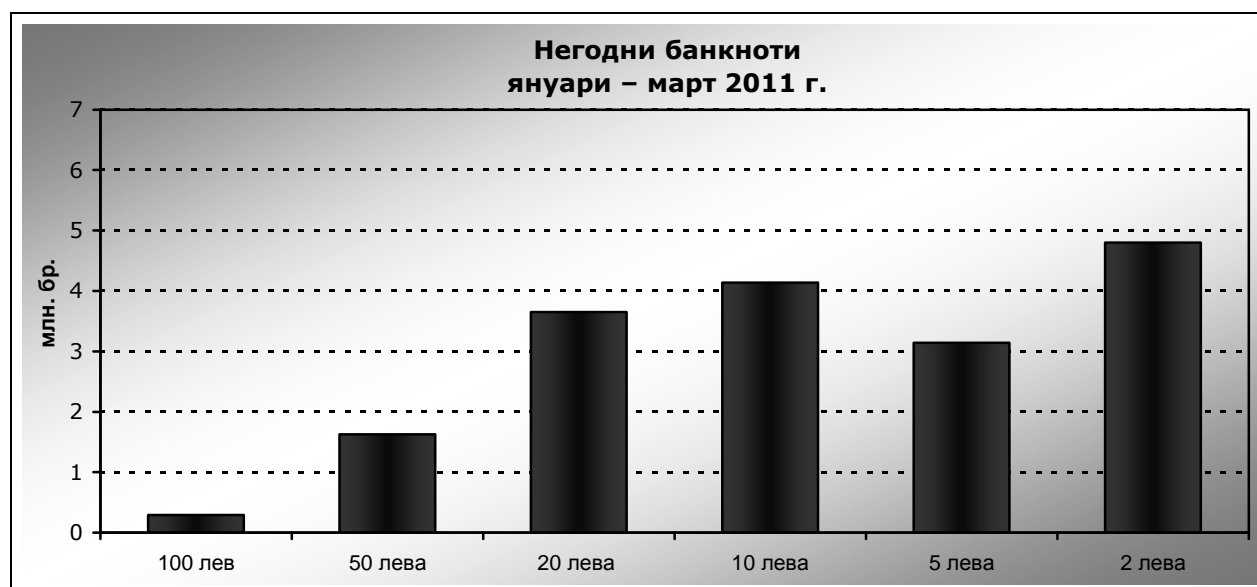

В периода януари – март 2011 г. бяха регистрирани и задържани общо 186 бр. неистински български разменни монети, от които 183 бр. от 50 стотинки и 3 бр. от 1 лев. При изпълнение на функциите по извършване на експертна оценка на чуждестранни банкноти и монети, задържани на територията на България, през първото тримесечие на 2011 г. в БНБ бяха регистрирани и задържани неистински чуждестранни банкноти, както следва: 2294 бр. евро, 327 бр. щатски долара и 22 бр. банкноти от други чуждестранни валути.

III. Негодни банкноти и разменни монети ²

От общия брой проверени за истинност и годност банкноти през периода януари – март 2011 г. като негодни за последващо използване в паричното обращение са отделени 17.6 млн. бр. банкноти. Те са с 5.2 млн. бр. (41.85%) повече в сравнение с данните за отделените негодни банкноти през четвъртото тримесечие на 2010 г. Спрямо първото тримесечие на 2010 г. отделените като негодни банкноти са по-малко с 6.6 млн. бр., или с 27.11%.

За едногодишен период отделените като негодни банкноти са 89.0 млн. бр., или с 8.0 млн. бр. (8.20%) по-малко спрямо отделените през предходния едногодишен период.

В резултат на машинната обработка на банкнотите с най-голям дял в общия брой отделени негодни са банкнотите от купюра 2 лева (27.17%). Отделените като негодни банкноти от купюри 10 и 20 лева имат дялове, съответно 23.44% и 20.71%. Делът на отделените през първото тримесечие на 2011 г. негодни банкноти от купюра 5 лева е 17.79%, а по-малки са дяловете на банкнотите от купюрите 100 и 50 лева, съответно 1.67% и 9.21%.

² Това е броят на българските банкноти и разменни монети, които през отчетния период са оценени от БНБ като негодни и подлежат на унищожаване.

При обработката на разменни монети в БНБ през първото тримесечие на 2011 г. като негодни са отделени 142.7 хил. бр., като спрямо същия период на предходната година техният брой нараства с 97.72%. Отделените като негодни разменни монети са с 90.2 хил. бр., или със 171.72% повече в сравнение с отделените през четвърто тримесечие на 2010 г.